

Devizové právo

Osnova

1. Pojem devizového práva
2. Historie devizového práva
3. Prameny devizového práva
4. Subjekty devizověprávního vztahu
5. Předmět devizověprávního vztahu
6. Obsah devizověprávního vztahu
7. Depozitní povinnost a nouzový stav v devizovém hospodářství
8. Porušení devizových předpisů
9. Dohody o ochraně a podpoře investic

1. Pojem devizového práva

- ▶ soubor právních norem, které upravují dispozice s hodnotami, jimiž je možné uhrazovat závazky do zahraničí a některými dalšími hodnotami, souvisejícími s platebním a úvěrovým stykem se zahraničím

2. Historie devizového práva 1 / 2

1953

- státní devizový monopol

1990

- první uvolnění
- zákon č. 162/1989 Sb.

1991

- omezená vnitřní směnitelnost
- zákon č. 528/1990 Sb.

1995

- vnitřní i vnější směnitelnost
- zákon č. 219/1995 Sb.

2. Historie devizového práva 2/2

1999

- omezeno vyžadování devizových povolení
- nařízení vlády č. 129/1998 Sb.

2002

- harmonizační novela č. 482/2001 Sb.

2004

- nabývání nemovitostí cizozemci
- zákon č. 354/2004 Sb.

2009

- platební styk
- zákon č. 285/2009 Sb.

3. Prameny devizového práva

- 1) zákony
 - 219/1995 Sb.
 - 253/2008 Sb.
 - 284/2009 Sb.
- 2) vyhlášky
 - 34/2003 Sb.
 - 376/2009 Sb.
- 3) mezinárodní smlouvy
 - dohody o ochraně a podpoře investic
- 4) právní předpisy Evropské unie
 - články 63 až 66 Smlouvy o fungování Evropské unie
 - čl. 24 přístupové smlouvy

4. Subjekty devizověprávního vztahu

I. Fyzické a
právnícké
osoby
včetně
devizových
míst

II. Devizové
orgány

I. Fyzické a právnické osoby

tuzemci
devizoví
rezidenti

cizozemci
devizoví
nerezidenti

I. Devizová místa

1. banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo se sídlem v tuzemsku, pobočka zahraniční banky, platební instituce, pobočka zahraniční platební instituce nebo poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, které jsou v rozsahu bankovní licence nebo povolení podle zvláštního právního předpisu oprávněny provádět platební styk ve vztahu k zahraničí, směnárenskou činnost nebo bezhotovostní obchody s cizí měnou,
2. osoba oprávněná vykonávat směnárenskou činnost na základě registrace, nebo
3. osoba oprávněná k poskytování platebních služeb ve vztahu k zahraničí na základě principu jednotné licence

II. Devizové orgány

Česká
národní
banka

Ministerstvo
financí

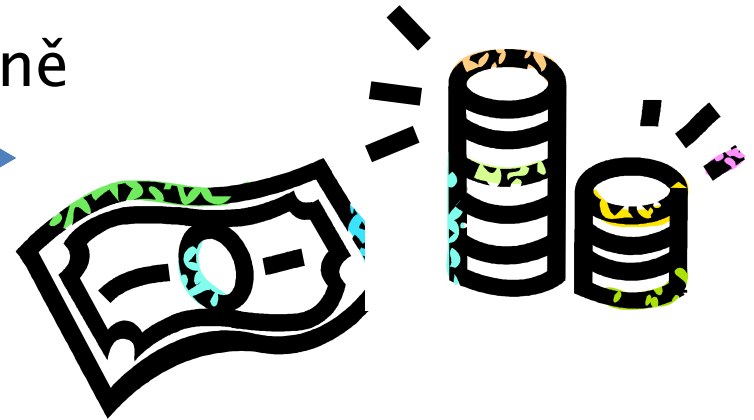
vláda

5. Předmět devizověprávního vztahu

1. devizové hodnoty

- peněžní prostředky v cizí měně
 - valuty
 - devizy
- zahraniční cenné papíry
- finanční deriváty

2. jiné hodnoty

Směnárenská činnost

- ▶ poskytování služeb třetím osobám, jejichž předmětem je nákup nebo prodej bankovek, mincí nebo šeků v cizí nebo české měně za bankovky, mince nebo šeky v jiné měně
- ▶ registrace u České národní banky
 - podmínky
 - kdy se registrace nevyžaduje
 - tiskopisy – vyhláška č. 376/2009 Sb., o směnárenské činnosti

Bezhotovostní obchody s cizí měnou

- ▶ nákup nebo prodej peněžních prostředků v české nebo cizí měně za peněžní prostředky v jiné měně, který se uskutečňuje bezhotovostním převodem peněžních prostředků z platebního účtu nebo na platební účet
- ▶ platební služba podle zákona o platebním styku

4. Obsah devizověprávního vztahu

práva

povinnosti

6. Obsah devizověprávního vztahu

- I. Práva tuzemců
- II. Práva cizozemců
- III. Povinnosti tuzemců
- IV. Povinnosti cizozemců
- V. Povinnosti tuzemců i cizozemců
- VI. Práva a povinnosti devizových míst

I. Práva tuzemců

- ▶ smluvně se zavazovat vůči cizozemci a plnit závazky z těchto vztahů v české nebo v cizí měně
- ▶ nabývání devizových hodnot
- ▶ nabývání majetku v zahraničí
- ▶ dovoz a vývoz české i cizí měny

II. Práva cizozemců

- ▶ v tuzemsku nakupovat peněžní prostředky v cizí měně za českou měnu a naopak
- ▶ nabývání ostatních devizových hodnot
- ▶ nabývání nemovitostí
- ▶ dovoz a vývoz české i cizí měny

III. Povinnosti tuzemců

- ▶ Oznamovací povinnost

- ~~▶ Nabídková povinnost~~

- ~~▶ Transferová povinnost~~

Oznamovací povinnost tuzemců

- ▶ může se týkat:
 - peněžních pohledávek a závazků vůči tuzemcům v zahraničí a vůči cizozemcům,
 - přímých investic, finančních úvěrů, cenných papírů a s nimi souvisejících inkas a úhrad vůči tuzemcům v zahraničí a vůči cizozemcům, operací na finančním trhu, včetně operací prováděných prostřednictvím cizozemců,
 - zřízení a stavu účtů nebo jiných forem vkladů v zahraničí, včetně svěření peněžních prostředků k uložení na účet v zahraničí
- ▶ plní se:
 - na vyžádání devizového orgánu
 - v rozsahu za období, ve lhůtách a způsobem stanoveným vyhláškou České národní banky

IV. Povinnosti cizozemců

- ▶ Oznamovací povinnost
- ▶ Omezení související s nabýváním nemovitostí

Nabývání nemovitostí cizozemci

právní úprava do 30.4.2004

§ 17

Nabývání nemovitostí v tuzemsku

- (1) Cizozemec, který není občanem České republiky, může nabývat vlastnické právo k nemovitostem v České republice, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, pouze:
- a) děděním,
 - b) pro diplomatické zastoupení cizího státu za podmínky vzájemnosti,
 - c) jde-li o nemovitost nabývanou do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, z nichž pouze jeden je cizozemcem, nebo má-li cizozemec nabýt nemovitost od manžela, rodičů nebo prarodičů,
 - d) výměnou tuzemské nemovitosti, kterou vlastní, za jinou tuzemskou nemovitost, jejíž cena obvyklá nepřevyšuje cenu obvyklou původní nemovitosti,
 - e) pokud má předkupní právo z titulu podílového spoluvlastnictví nemovitosti,
 - f) jde-li o stavbu, kterou cizozemec vystavěl na vlastním pozemku,
 - g) pokud tak výslovně stanoví zvláštní zákon.
- (2) Cizozemec – právnická osoba, která má v tuzemsku umístěn podnik nebo organizační složku podniku a je oprávněna v tuzemsku podnikat, může kromě případů uvedených v odstavci 1 nabývat vlastnické právo k nemovitostem v tuzemsku s výjimkou pozemků, které tvoří zemědělský půdní fond nebo do něj náleží, a pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Přechodná období

1. Odchylně od povinností vyplývajících ze smluv, na kterých je založena Evropská unie, může Česká republika po dobu **pěti let** ode dne přistoupení ponechat v platnosti pravidla stanovená devizovým zákonem č. 219/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o nabývání **objektů vedlejšího bydlení** státními příslušníky členských států, kteří nebydlí v České republice, a společnostmi zřízenými podle práva jiného členského státu, které ani nejsou usazeny, ani nemají pobočku nebo zastoupení na území České republiky.
2. Odchylně od povinností vyplývajících ze smluv, na kterých je založena Evropská unie, může Česká republika po dobu **sedmi let** ode dne přistoupení ponechat v platnosti pravidla stanovená devizovým zákonem č. 219/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, a zákonem č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby, týkající se nabývání **zemědělské půdy a lesů** státními příslušníky členských států a společnostmi zřízenými podle práva jiného členského státu, které nejsou ani usazeny, ani zapsány do rejstříku v České republice. V žádném případě nesmí být v souvislosti s nabýváním zemědělské půdy a lesů se státním příslušníkem členského státu zacházeno méně příznivě než ke dni podpisu smlouvy o přistoupení nebo s většími omezeními než se státním příslušníkem třetí země. Na samostatně hospodařící zemědělce, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu a kteří se chtějí usadit a bydlet v České republice, se nebude vztahovat předchozí pododstavec ani jiné postupy než ty, které se vztahují na státní příslušníky České republiky.

Nabývání nemovitostí cizozemci

právní úprava od 1.5.2004

§ 17

Nabývání nemovitostí v tuzemsku

- (1) Pozemky, které tvoří zemědělský půdní fond nebo do něj náleží, a pozemky určené k plnění funkcí lesa (dále jen "zemědělský pozemek") mohou nabývat
- a) tuzemci, s výjimkou osob uvedených v písmenu c),
 - b) cizozemci s českým státním občanstvím,
 - c) cizozemci s průkazem o povolení k pobytu pro státního příslušníka členského státu Evropských společenství, pokud jsou evidováni v evidenci zemědělských podnikatelů u příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností v tuzemsku podle zvláštního zákona, a jejichž trvalý pobyt je alespoň 3 roky,
 - d) ostatní cizozemci pouze
 1. děděním,
 2. pro diplomatické zastoupení státu za podmínky vzájemnosti,
 3. do společného jmění manželů, z nichž pouze jeden je českým státním občanem nebo tuzemcem,
 4. od příbuzného v řadě přímé, sourozence nebo manžela,
 5. výměnou za jiný zemědělský pozemek v tuzemsku, jehož cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu nepřevyšuje cenu původního zemědělského pozemku zjištěnou podle zvláštního právního předpisu,
 6. na základě předkupního práva z titulu podílového spoluvlastnictví,
 7. jde-li o zemědělský pozemek, který tvoří jeden funkční celek s nemovitou stavbou v jejich vlastnictví, nebo
 8. pokud tak výslovně stanoví zvláštní zákon.

Nabývání nemovitostí cizozemci

právní úprava od 1.5.2004, nyní bez omezení

§ 17

Nabývání nemovitostí v tuzemsku

- (2) Další, v odstavci 1 neuvedené nemovitosti, mohou nabývat
- a) tuzemci,
 - b) cizozemci s českým státním občanstvím,
 - c) cizozemci s průkazem o povolení k pobytu pro státního příslušníka členského státu Evropských společenství,
 - d) cizozemci – právnické osoby, které umístí v tuzemsku podnik nebo organizační složku podniku a jsou oprávněny v tuzemsku podnikat,
 - e) ostatní cizozemci pouze
 1. děděním,
 2. pro diplomatické zastoupení státu za podmínky vzájemnosti,
 3. do společného jmění manželů, z nichž pouze jeden je českým státním občanem nebo tuzemcem,
 4. od příbuzného v řadě přímé, sourozence nebo manžela,
 5. výměnou za jinou nemovitost v tuzemsku, jejíž cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu nepřevyšuje cenu původní nemovitosti zjištěnou podle zvláštního právního předpisu,
 6. na základě předkupního práva z titulu podílového spoluvlastnictví,
 7. výstavbou na vlastním pozemku,
 8. jde-li o pozemek, který tvoří jeden funkční celek s nemovitou stavbou v jejich vlastnictví, nebo
 9. pokud tak výslovně stanoví zvláštní zákon.

IV. Povinnosti tuzemců i cizozemců

- ▶ povinnost na výzvu devizového místa označit účel úhrady došlé ze zahraničí v případě, že není účel uveden
- ▶ povinnost poskytnout při devizové kontrole potřebnou součinnost devizovému orgánu

V. Práva a povinnosti devizových míst

- ▶ oprávnění vyžadovat před provedením úhrady předložení dokladů prokazujících účel požadované úhrady
- ▶ oprávnění vyzvat příjemce úhrady ze zahraničí k označení jejího účelu v případě, že tento účel není uveden
- ▶ povinnost vykonávat činnost v souladu s devizovými předpisy
- ▶ povinnost oznámit devizovému orgánu zjištěná porušení devizových předpisů

7. Depozitní povinnost

- ▶ povinnost osob držet po určitou dobu na zvláštním účtu u banky v tuzemsku stanovené procento objemu peněžních prostředků ze stanovených operací
- ▶ podmínky
 - nepříznivý vývoj platební bilance
 - hrozí prohloubení celkové nerovnováhy v důsledku přetrvávajícího nadměrného přílivu kapitálu
 - tuto situaci není možné účinně odvrátit běžnými nástroji měnové politiky

vyhláškou ČNB a MF

7. Nouzový stav v devizovém hospodářství

- ▶ omezení při bezprostředním a vážném ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí (**nadměrný odliv devizových prostředků do zahraničí**), je zakázáno
 - nabývat devizové hodnoty za českou měnu
 - provádět veškeré úhrady z tuzemska do zahraničí
 - ukládat peněžní prostředky na účtech v zahraničí
- ▶ omezení při bezprostředním a vážném ohrožení vnitřní měnové rovnováhy ČR (**nadměrný příliv devizových prostředků ze zahraničí**), je zakázáno
 - prodávat tuzemské cenné papíry cizozemcům
 - přijímat finanční úvěry od cizozemců
 - zřizovat v tuzemsku účty cizozemcům a ukládat peněžní prostředky na účty cizozemců
 - převádět peněžní prostředky ze zahraničí do tuzemska mezi bankami a jejich pobočkami

vláda

8., Porušení devizových předpisů

- ▶ opatření k nápravě zjištěných nedostatků
- ▶ pozastavení činnosti
- ▶ zákaz činnosti
- ▶ zrušení registrace
- ▶ peněžitá pokuta
- ▶ trestný čin podle § 247 trestního zákoníku

9. Dohody o ochraně a podpoře investic

- ▶ obsah dohod
 - povinnost smluvních států vytvářet příznivé podmínky pro investory z druhého státu
 - doložka nejvyšších výhod
 - úprava náhrady škody způsobené vyvlastněním
 - úprava převodů plateb spojených s investicemi a převodů výnosů z investic
- ▶ investice, investor
- ▶ úprava řešení sporů